נאכ'ן טויט

פון ל. סטאניסלאוו ליטשינסקי
אידיש: ש. וו.

לאנג בין איך געשטאנען אויפ'ן בוי־דעם און זיך איינגעקוקט אין די שטריק.

א שמוציגער, כוואליעגלינער ווינט איז אריינגעפאלען דורך אלע שפארעס פון דאך און האט זיך געווארפען אין א בייזוויליגען געלעכטער... „הענג זיך, מנוול! הענג זיך!" — האט ער גע־שריען.

איך האב אנגעשפארט די הענט אויף א שטריק און געוואלט מיינע אויג־גען נויטען, זיי זאלען ווייגען. א. ווי הייס מיר האט זיך געוואלט ווייגען!

אבער די טרעהרען האבען זיך ניט אונטערגעגעבען מיין ווילען, זיי האבען זיך צוריקגעצויגען פון מיינע וויעס און געקרעכצט אין מיר ווי תפיסה'ניקעס...

דער טויט האט מיר אוועקגעלייגט די הענט אויפ'ן שטערען און איינגע־רוימט: — „הענג זיך, הענג זיך קרוי־נעשי!"

— עהע־עהע־הע!... — האט מיר דער חושך געלאכט איבער'ן קאפ.

— א סוף שוין, מנוול! — האט דער טייוועל, מיין לעבענס־באגלייטער, איבער מיר געוואיעט.

און שטיקער חושך האבען זיך אויס־געקרימט אין פארלאזע לייבער, די טויי־וועל־פליגלען האבען זיך איבער מיר פאר־שפרייט און אלץ ארום מיר האט גענומען סיקען און הוליען: — עהע, עהע, הע...

איך האב ארומגעוויקעלט דעם שטריק ארום האלז, די הענט אראפגעלאזען, די פיס — צו דער ערד, און געבליבען הענ־גען אין דער לופטען.

פונ'ם חושך זענען ארויסגעקראבען טויזענט פרצופ'דיגע קעפ פון משונה־דיגע חיות־רעות, זיי האבען זיך צעלאזט מיט זייערע מייליער און צייהן, האבען גענומען קלאפען מיט די ליפען און דער־וועקט אין מיר א פחד... „זיך מצילזיין! זיך ראטעווען!"...

איך האב ניט געטאן איינמאל און נאכאמאל — מיט אלע כחות... איך האב געוואלט רופען: — „ראטעווטע, צו־הילף!"... אבער די שטריק האט זיך אריינגעשניטען טיעפער אין האלז ארויס און האט מיך דערווארגן...

אין א האלבע שעה ארום האט שוין דער ווינט געהוידעט מיין שטייפען קער־פער... עס האבען געקראכט די שטריק... שטשירעס זענען ארויסגעגאנגען פון זיי־ער מקום־מנוחה און ארומגעקלעטערט ווי אין קברים פון מתים, וועלכע מען האט אויסגעוועקט פון זייער לעטארגישען שלאף...

די נאכט האט פאנאנדערגעהאנגען איבער דער שטאדט א טרויער־מאנטעל און האט געלאסטעט ווי א קללה.

איינ'ן בוידעם האט א פינקעל־גע־טאן א בלאס לאמטערנדעל... ס'זענען אריין צוויי דינסט־מיידלאך מיט פעק וועש...

זיי האבען געפיהרט א גיפטיגען שמועס וועגען זייער מאדאם...

— יעזוס־מאריא! — האט פלוצ־לונג איינע א געשריי געטאן.

— א געהאנגענער!...

און ביידע האבען זיך געלאזט לויי־פען...

און מיין טויטער קערפער האט זיך א וואקעל־גענומען פון דעם ריס מיט די שטריק. אינ'ם ליכט פון דעם האלב־צע־בראכענעם לאמטערנדעל האט ער זיך גע־הוידעט מיט אריינגעגלאצטע אויגען און מיט'ן צונג אריבערגעהאנגען איבער דער גאמבע.

בלייז די וועש, וועלכע איז בשעת דער פאניק צעשאטען געווארען האט גע־שורשעט און איבער'ן דאך האט געזיפצט די נאכט.

נאר אט קומט דער ארמיניסטרא־טאר פון הויז, פאליציי — א גאנצע אויספארשונג־קאמיסיע.

עטליכע מענשען טראגען ארויס מיין פאר'חלש'טע פרוי...

מיין מוטער שטעהט אנגעשפארט אן עפעס אן אלטער מאשין און — קוקט...

ניט זי האט גע'חלש'ט, ניט זי וויינט, זי איז נאר זעהר ווייס און קוקט.

א סדרה פארמאליטעטען... מען שניידט־אפ דעם טויטען קערפער... מען לעגט איהם אוועק אויף טראג־בעטעל... זי — קוקט...

ס'נעהט אוועק א מאן...

דער זעלבסטמארד איז פעסטגע־שטעלט... דאס פאלמעסען אדורכגע־פיהרט... מיט'ן דאקטאר איז דער ענין דערליידיגט — „א שגעון", „ניט ביים קלאהרען שכל"...

איך הענג שוין ניט אויפ'ן בוידעם... איך ליג אין א מעטאלענעם ארון...

עמיין האט מיר א פאפירענעם „לאר־יאלא" אין האנט אריינגעשטעקט...

ארום מיר — אויף רעכטס — אויף לינקס... מתים־ליכט...

מען האט מיך ארומגעשטעלט מיט בלומען... ס'קומען זיך צונויף די גוטע פריינט...

עמיין האט זיך איבערגע'צלמ'ט, אנ־דערע קנינען אפילו אנידער — אלע זענען טרויעריג, זעהר טרויעריג.

טייל ווייסען אפילו ניט, צוליעב וואס זיי זענען אהער געקומען. — אבי־סעל גייגערינקייט, אביסעל — פריינט־שאפט. איבערגענעם, עס פאסט אזוי...

דער אין יענער טריסטען מיין פרוי: „אשווערע אביזה"... איך קאנען אפילו פון געריהרטקייט ניט רעדען — זיי „מאר־כען אן אנשטעל"...

איך הויב־אן צו דערפיהלען עפעס א טעמפען ווידערטעם.

עס נעהמט מיך ארום א מיטלייד...

איך הויב זיך אויף פון ארון און נעה אדיים...

קיינער באמערקט עס ניט, ווייל דער טויטער קערפער איז געבליבען אומבא־וועגליך... און עס איז מיר קשה, וואס איך קאן זיין א מת, און איך בין פארט „איך". פונדעסטוועגען באמיה איך זיך אפילו ניט דאס צו פארשטעהן...

עס הויבען זיך אן די אונטערהאנד־לונגען מיט'ן גלח... „איך קאן ניט א זעלבסטמארד... צי פארשטעהט איהר עס ניט, מאדאם?"...

מיין פרוי ציטערט פון געוויין... „לאז זיך דער ססיאנדז דאבראדושיי מרהם זיין"...

אבער דער „ססיאנדז דאבראדושיי" איז ווייט פון „רחמים".

„ער האט דאך גוט געקענט מיין לעבען... אטאיאזס... ניהיליזם"...

פון דער צווייטער זייט די עוואנ־געליע רעליגיע. קריסטליכע פליכטען... מיט איין ווארט — הייליגקייטען...

די פרוי ווייזט די צייגענישע פון דאקטאר, איינצייטיג רופט זי איהם אין האנט אריין געלט... א סך, זעהר א סך... אלץ, וואס איך האב נאך מיין טויט איר בע־ציהלאזט, זי האט נאך צוגעבארגט...

דער „דאבראדושיי" זשמורעט צו די יראת־שמיים'דיגע אויגען, אבער עס ווייזט איהם אויס צו זיין נאר צו וועניג.

— „עפעס דאך א זעלבסטמארד"...

די פרוי פאלט דאן אויף די קני און קושט זיינע שיך:

— זיי זיך מרחם! איך וועל אלץ אפנעבען...

די הייליגע פערזעליכקייט, לאזט־אראפ זיינע געהויליגטע ארעמס צו דעם שטויב וואס קראמפט זיך ארום זיינע פיס, און חויבט עס אויף...

— מען דארף ניט... כ'בעט אויפ־שטעהן...

— וועט שוין דער גלח מקבר־זיין.

— און ווען איך זאל אזוי א פאר־דער־טאן א גרעסערע סומע?

דא קומען ציפערען... — לענענדא־רישע!

די פרוי געהט־איין... לעולם האט זי ביי זיך ניט אזוי פיעל, אבער זי וועט עס ברענגען, קורץ פאר דער לויה... זי וועט נאטירליך בארגען...

דער האנדעל איז געענדיגט...

דורכגענומען מיט א געפיהל פון דאנקבארקייט, כאפט די אלמנה ווידער דעם גלח'ס האנט און קושט זי.

בעת מעשה באמערקט דער גלח, אז זי איז שעהן... און די קאזיאנע טרוקענ־קייט טרעטען־אפ דעם ארט דער קאקע־טעריע. אינ'ם גייציגען נפש האט זיך אפגע־יופען דער בעל־תאוה.

— ביטע... זעצט זיך, מארעם...

די האנט לענט ער מיט מיטלייד אן אויף איהר ארעם, נעהמט זי ארום מיט דער זיסקייט פון א מורה־מדינו'דיגען שמייכעל.

ער פרעגט זי, צי מיר האבען געהאט קינדער... צי מיר האבען לאנג מיט זיך געלעבט, צי האבען מיינע איבערצייגונ־גען איהר ניט פאר'סמ'ט דאס לעבען.

ער האט אויף איהר מיטלייד. ער באדויערט...

די פראגען טראגען זיך איבער אויף דעם פראקטישען באדען, גלייך צום אנ־נעצייכענטען ציעל: „, וואס וועט זי איצט טאן? צי האט זי עפעס אן אנלען? מיטלען צום לעבען, צי זי וועט ניט וועל־לען אויסנוצען זיין ראט?"

די האנט פונ'ם גואל וועלכע ער האט געהאלטען אויף ארעם, וואלט גערן אריבער פון ארעם ווייטער — צו די בריסטען... דערווייל אבער, נעהמענדיג אין אכט די גלח'ישע סוטאנע און די פריסטערישע קדישה, האט ער ביי זיך ניט געקאנט אויספועל'ן אויף אזא גע־מיינהייט. ער זאגט עס זיך אבער צו אויף דער צוקונפט.

איך בליק זיי ביידע אדורך מיט מיי־נע אויגען דורך און דורך. איך זעה אלץ... איך וויים, אז אויב כ'וואלט גע־לעבט, וואלט מיר די פארצווייפלונג די הענט פארבראכען. איך וויים, אז די איי־פערזוכט און אויפרעגונג וואלטען זיך א שטויס געטאן צו נעהמען נקמה — אפשר צו א מעשה־רע. איצט איז עס, מיר גלייכגילטיג.

ס'—איז מיר אלץ איינס, צי די דא־זיגע צוויי וועלען זידרוועז עס אין צונויפ־פלעכטען אין א ליעבע־אומארמונג, אדער ניט... איך קוק אויף אלץ מיט אן אפגע־קיהלטער ברוסט.

איך בין שוין ניט פעהיג צו אויפ־רענונגען און אויסברוכען: איך קאן שוין ניט זיין אייפערזיכטיג, ניט שעלטען, ניט פארראטען, ניט קרעכצען... דאס אלץ האט זיך געענדיגט הארט — אויפ'ן בוי־דעם.

איך בין בלויז פול מיט עפעס אזא אומגעהויערען רחמנות־געפיהל. ס'איז מיר א רחמנות אויף דער דאזיגער ארע־מער אלמנה, וואס ניט־אפ דעם לעצטען גראשען א גען, וועלכען זי האט מיט די איינענע הענט געקלעפט; ס'איז מיר א רחמנות אויף דעם דאזיגען בייטעלשניי־דער, וועלכער דארף מיט יראת שמים צביעות ארויסרייסען ביי די מענשען דאס, וואס אנדערע רייסען ארויס מיט דער הילף פון א שטעקען; ס'איז מיר א רחמנות, וואס די מענשען טובל'ען אין אזא מיאוסקייט זייערע נשמות...

ווי אנדערש איך זעה דאס אלץ! ס'ארא רחמנות ס'איז מיר אויף זיי...

און אט רוקט זיך מיין לויה צום פאוואנזעק...

און מיט דער לויה געהט מיט כ'ך וכך רובל תפילה...

און געקוועלט אין צוואנגען פון פארמאליטעטען געהען טעאטראלע גע־שטאלטען... זיי מאטערען זיך און גענע־צען... און געהען... „דער לעצטער כבוד".

און ווייסע קראוואטען באגלייטען מיין לויה נעקראלאנען, געהען מיינע גע־צאהלטע און ניט געצאהלטע כיאגראפ־פיעס — מיין לעצטע דעקאראציע — די לעצטע פיגוראנטען...

צו זיין ריכטיג צופריעדען

נעהמט נאר

"SALADA" TEA

מעהר ווי זיבען מיליאן טיי־טרינקער וועלען יעצט ניט נו־צען קיין אנדער בלענד. פרעגט היינט פאר סאלאדא.

מען האט זיך שוין ווידער א נעהם גע־טאן צו ריינינען די ביהנע און פילמס

זוכען זוכט מען כלומרש'ט צו אויסראטען אונמאראלישקייט

אין ניו יארק האט זיך ווידער פאר־נאנדערגעוויזען די עפידעמיע פון די פרומקעס, וואס ווילען די ביבליאטעק־קען, די טעאטערס און די מיאוויעס אונ־טער אייערע הייליגע פליגעל ארונטער נעהמען. ספעציעל אנגענטען פון די שווארצע קליילאך האלטען אפען זייערע אויגען און היטען יעדען טעאטער און יעדען פילם־הויף טאמער געפינט זיך דארט עפעס אזוינס, וואס איז ניט אין איינקלאנג מיט זייער שולחן־ערוך.

מ'זוכט „, אינמאראלישע" פיעסען. מ'נישטערט און מ'ריבעלט זיך צווישען די פילם־הייזער. גלחים און אלטע מוי־זיי ווייפען מיט טויזענט זיפען אלץ וואס מ'ווייזט פאר'ן ברייטען עולם. מ'ארבייט מעשים. די נעזעלשאפט פאר דער אונ־טערדריקונג פון ווייסער שקלאפעריי, זי און די אנפיהרערין פונ'ם הייליגען קאמף, אין הינטער אהרע פלייצעס שטעהען אלע פלעדערמייז, פאר וועמען א פריי וואר'ט איז פונקט ווי סם־המות. מ'וויל פארוואנדלען דעם עולם אין „פרומע פורי־טאנער; מ'וויל פון דעם המון'העם אויס־ארבייטען א גרויסען גולם, וואס איז גרייט זיך אנכאפען און יעדען בלבול, אבי די „הייליגע" מראל אויף דער זינדיגער ערד אויפזואהלטען.

יעדער איינער געדענקט נאך דעם טומעל, וועלכען דער אויספהרונג פון שלום אש'ם „גאט פון נקמה" אויף דער ענג־לישער ביהנע. מ'האט דאן די טעאטער־פארוואלטער און די ארטיסטען אין גע־ריכט געשלעפט. מ'האט דאן געליאריטס און גענראגערט אויף די העכסטע טענער. מ'האט זיך פאר קיין שום זאך ניט אפ־געשטעלט. דא איז געשטאנען אין קאן די שווארצע רעפוטאציע פון די פלעדער־מייז: אייב דער פראצעס וואלט פאר־לאדען גענאגען, וואלט די ממשלה פון פינסטערניש דורך דעם א טויט־קלאפ געקריגען. האט מען אזוי לאנג געארבייט מעשים, ביז מ'האט אויסגעוויזקט, אז די פיעסע זאל פארבאטען ווערען און די שוישפיעלער מיט די פארוואלטער זא־לען שטראפירט ווערען.

איצט האט מען א נייע ענטשיידונג אריסגעטראגען. די שטראף קענען די מעגשען פון „גאט פון נקמה" ווערט צו־ריקגעציינען. די פיעסע אליין איז אבער נאך אלץ פארבאטען. א קליינער זינג. אבער פ א ר ט א זינג. דערווייל ווערט קלאהר, אז פאר דער מאכט איז די פיע־סע ניט קיין פסול'ע. אזא ירידה האט די שווארצע געזינדעל ניט געקאנט פארטראר־גען, און זי האט עס איצט ווידער אנגע־הויבען שפרינגען אין די אויגען אין אנ־טירען פאר א פארשטארקטער צענזור איבער די טעאטערס און די פילם־הייזער.

וואס מיינט, נאכאלעמען, א מאראלישע פיעסע? און מיט וואס באצייכענט מען א ניט־מאראלישע פיעסע? ס'קאן זיין, אז די צענזור אליין וועט עס ניט קאנען באשטימען, ווייל די פראגע איז אזוי פארוויקעלט, אז עס איז שווערליך צו פארגאנדערקלייבען זיך וואס איז וואס. אויף בראדוויי געפינען זיך טעאטערס, וואו די הויפט־קראפט איז נאקעטקייט, עראטישקייט, ציניש־קייט. אויף דעם האלטען זיך אויף די נדעסטע וואדעוויל־הייזער, די רייבסטע מוזיקאלישע קאמע־דיעס, די נלענצענדסטע „רעוויוס". דער עולם קומט אהין ניט צוליעב קונסט, נאר צוליעב דער נאקעטקייט, וואס קוקט ארויס פון יעדען נומער. זאל מען נאר א־אפנעהמען די נאקעטקייט, אזוי וועט דער עולם פארקלאפען יעגע טעאטערס מיט א פלעקעל. און וועט זיי פון זיין לעקסיקאן אויסמעקען.

איינפיהרען א צענזור אויף בראד־וויי איז ניט מעגליך, ווייל אויב מ'זאל דארפען דעם בראדוויי־ער טעאטראלישען קערפער פאלמעסען, וועט מען דארפען נאנצע שטיקער פלייש אויסשניידען. בראדוויי איז דורכגעפרעסען מיט ציני־שע און פארדארבענדיגע באציען. אבער די פרומע נשמות פון דער צענזור צילען ניט צו אויסראטען די הפקרות פון יענע טעאטערס. די צענזור וויל בלויז מאכען דעם אנשטעל פון אן אויפזואהערין; זי וויל בלויז פיגורירען אלס פארזארגערין פון פאלק. דאס וויל זי און ניט עפעס אנ־דערש.

די צרה מיט דער צענזור איז ווי מיט אלע אנדערע געזעצליכע אינסטרי־מענטען אין אמעריקע. דער גרויסער טע־אטער מענש, דער טעאטער־טראסט און דער פילם־טראסט וועט פון דער צענזור ניט ליידען. די צענזור האט גרויס דרד־ארץ פאר א טראסט. האליוואוד וועט פון דעם ניט פארליירען אפילו א האר פון קאפ. בראדוויי וועט אפילו ניט פיהלען, אז ס'איז דא אזא פארזעהעניש ווי א צענזור. ליידען וועט פון דעם דער זייר־טינער מענש. ביי איהם וועט מען די עפסטע ביכער פון די הענט אריסרייסען אונטער'ן אויסרייד, אז דאדט געפינען זיך אונמאראלישע שטעלען; פון איהם וועט מען אוועקריבען די געלעגענהייט צו זעהן א ליטעראריש פיעסע בלויז דערפאר וואס דער הויפט־העלד איז א גע־ווייסער, און די הויפט־העלדין איז א נע־גערטע.

צענזור האט פיעל טייטשען. מ'קאן עס אויסטייטשען ווי אזוי מ'וויל. מ'קאן עס ציפאסען צו וועלכע אומשטענדען מ'וויל. איינס איז אבער קלאהר, אז די וואס שטעהען אן דער שפיץ פון דער צענ־זור זענען אויסען צו אוועקשטעלען א וואנט צווישען דעם טעאטער און דער אלגעמיינער באפעלקערונג. מ'וויל פשוט ניט דערלאזען, אז דער בריטער עולם זאל קאנען זעהן דאס, וואס די „אויס־דערוועהלטע" קאנען זיך פארגינען צו וועלכע פיעסע? און מיט וואס באצייכענט מען א ליטעראריש בעל־יעגלות האבען א געטאן די הענט — ס'וועט אפשר זיין א פארדינסטעל"...

ס'שטעהט א לאנגע רייהע דורך דער פאליציי פארהאלטענע דראזישע „שטארטישע אדרטונג"...

דער המון איז אומגעדולדיג. פונקט 5 אויינגער דארף מען וועקסלען צאלען, מען פארהאלט...

עפעס א מיידעל האט ארויסגעקוקט פון טראמוויי... זי האט געוואלט איבער־לעזען די איפשריפט כאטש אויף איין קראנץ און ניט געקענט... זי קוקט נאך מיט די אויגען די לויה... אין איהר נשמה פאלט אריין עפעס אן אומעט.

און אט שלאגט מען צו מיט נעגעל דאס דעקעל — אן אומעטיגער געוואנג — די לעצטע אקאדדען, דעם ארון האט מען מיט זאמד פארשאטען — און אלץ איז שוין געענדיגט...

דער המון האט זיך נאך גענויטיגט אין מיר צוויי־דריי טעג נאך מיין טויט: מען האט מאניפעסטירט אויף מיר זייער נאנצע פולטער — אלע זייערע גליבונגען און איבערלעבונגען.

הערט! — מען ריהמט די מעלות פון מיין לעבען... „א מוסטער פון א ביר־גער... א מאראלישע קראפט".

מען רוקט ארויס אויפ'ן אנזעהנ־ליגען ארט די קליינליכסטע מאמענטען פון מיין לעבען: מיין ערשטען קאמפראמ־יס מיט די הענדלער, מיינע מעטאדען פון פאנאנדערשטויסען די עלענבויגענס די הונגעריגע, מיין נאנצען בזיון...

און דער המון אפלאדירט...

די מעהר וואקעלדיגע זיכען אין מיר א פארענטפערונג פאר זיך, די מעהר לויי־דיג געהענדיגע רוקען זיך ארויס... מען האט בלויז ניט געדעדט וועגען דעם וואס עס האט אממייסטען מיט זיך פאר־געשטעלט מיין איך, וואס האט מיך אפ־געגרעניצט פון דער סוחרישער מארק און קרעמער פילאזאפיע...

דאס דעקעל איז פארהאמערט, דער קמון איז אוועק אויף אוועגט ברויט צו ווייבער אין קעבסווייבער... צו פאליטיק און צייטונגס נייעסען... צו וועקסלען און טערמינען, געזעלשאפטען און פראטעק־ציעס.

דאס דעקעל איז פארהאמערט, און איך, דער מיט ערד פארשאטענער מת דער געהענגענער אויף א שטריק פון וועש, שפאציער ארום איבער מיין ערד, איבער מיין לעבער וואדשע, וואו ס'איז דא אזוי פיעל טרעהרען, אזוי פיעל וועה־טאג און פיין...

איך שפאר זיך אדורך דורכ'ן חושך פון שווארצע נעכט, ווי א שאטען און הער... פאראכטונג, פארברעכענס, א שלאכט!... — דאס זענען מענשען... א גימנאסטיקער פון צניעות! ס'ארא רחמנות ס'איז מיר אויף אייך...

* * *

מענשען! איך האב מורא, צי איך האב אייך ניט אמאל משונע געמאכט אייער פאנטאזיע, ניט צעקלאפט אייער פאנטאזיע, ניט צעקלאפט אייער ניכטער־קייט...

אנשטאט די געפורערטע ליעבע שפיעלען, האב איך פאר אייערע אויי־גען קברים געגעבענס... צי דען וועט איהר נעהן מיט מיר אויף די ראזיגע בוידעמס און בית־עלמינס?

קומט! די נערוועז וועלען אייך פלאצען און עס וועלען אייך ווייס וועד־רען די אויגען... קומט, כ'וועל אייך מא־כען פעהיג איהר זאלט ניט קאנען איינ־שלאפען כאטש איין נאכט אין לעבען...

א, מענשען, מענשען! ווי איך האב אייער איינגעשפאט!

און די מאמע האט געזאגט: „דו קענסט אויך קרינען א פעקיל רינגליס"

קלוגע מוטער: זי באלוינט איהר קליינעם שליח מיט עפעס געשמאקעס, לאנג־רויערנדעס, און געזונטעס.

גליקליכע, געזונטע קינדער מיט רינגליס — און בעסער פון אלעס — די קאסטען זענען אזוי קליין!

א פראמינענטער דענ־טיסט ערקלעהרט, אז טשואינג־גאם ריינינגט די צייהן און ווירקט ווי א מילדער אנטיסעפטיק פאר'ן מויל.

א פראמינענטער דאק־טאר ראט צו נוצען עס נאך יעדען מאלצייט צו האלטען די צייהן פריי פון פויליען.

נאך יעדען מאלצייט

ריגליס

פארזיגעלט טיכטיג געהאלטען ריכטיג

פארשיידענע פלייווארס די זעלבע הויכע קוואליטעט

אראבישע אינטערעסען ניט באשע־דינט מיט דעם אידישען באדען־קויף

ירושלים, (א. י. ק.).

דער אפיציעלער באריכט פון דער הייגער דעגירונג, איבער דעם אינצידענט אין עפולה (29-טען נאוועמבער) צווישען די אידישע פויערים און די אראבער, וועלכער איז איצט פארעפענטליכט גע־וואָרען, ערקלעהרט:

„עס איז באוויזען געווארען, אז קיין שום טייל פון דער עפולה־באדען, וועל־כער איז לעצטענס ערוואָרבען געווארען פון אידען, האט קיינמאל ניט באלאנגט צו קיינעם פון די איינוואוינער פון דעם דארף און אויך ניט צו זייערע עלטערען. טראץ דעם אבער האט די דעגירונג גע־נעבען איהר צושטימונג אויף דעם באַ־דען־קויף מיט דעם באריגנ, אז מען זאל באפרידיגען די איינוואוינער פון עפולה, און דעם 10-טען אקטאבער האבען די אראבער פון דארף, אין דער אנוועזענ־הייט פון א דעגירונגס־פארטרעטער, איינגעשטימט צו באקומען פון די אידי־שע נייע איינענטומער פון דעם באדען, א געלט־באפרידיגונג אנשטאט באדען אין אן אנדער פלאץ, וועלכען מען האט זיי אנגעבאטען, און זיי האבען דערפאר גענעבען נאטאריאלע ערקלעהרונגען, אז זיי גיבען אויף אלע זייערע רעכט אויף דייזען באדען. 58 פון דייזע אראבער האַ־בען די געלט־כאפרידיגונג באקומען. בלויז 13 האבען דעם פארשלאג ניט געוואלט אננעהמען, אבער 9 פון זיי האַ־בען זיך שפעטער אויסגעלייכט מיט די באדען־קויפער. און אזוי ארום איז, אל־זא, ניט געבליבען קיין שום אורזאכע גע־נען איבערגעבען דעם באדען צו זיינע אידישע קונים און די דעגירונג האט דאַ־ריבער געגעבען איהר אפיציעלע צושטי־מונג דאדויף, מיט דעם באריגנ, אז די קונים זאלען זיך פארפליכטען אז יערען אראבער, וועלכער וויל ניט קיין געלט־באפרידיגונג, זאל פון זיי באקומען אין דער נאכבארשאפט פון עפולה אדער אנ־דערש, וואו באדען".

דער זעלבער באריכט ערקלעהרט אויך, אז: „דער קאנג, וועלכער האט זיך פארשריבען, אז די אידישע פויערים האבען זיך וועהרענד דעם אינצידענט באנוצט מיט געוועהר, וואס זיי האבען באקומען פון דער דעגירונג, איז א פאל־שער. די אייגיגע געוועהר, מיט וועל־כע מען האט זיך באנוצט, וועהרענד דעם אינצידענט, איז געווען א רעוואלווער, און די דעגירונג ניט ניט קיינע דעוואלווערען פאר די געוועהר־לאגערען אין די קאלע־גיעס".

„דער באדען, וועלכען די אידישע פויערים האבען אין יענעם טאג פאר־אקערט, איז געווען אזעלכער, וואס די אראבער, וועלכע האבען אויף איהם טענען געהאט, זענען שוין באצייטענס באפרידיגט געווארען, און עס איז אויי־ניט אמת, אז עמיצער פון די באדען־קוי־פער אדער זייערע פארשטעהער האט גע־וואלט אונטערקויפען די אראבער".

CANADIAN PACIFIC

שיפסקארטען

פאהרט נאך יוראפ דורך די

קענעדיען פאסיפיק שיפען

דירעקטע שיפסקארטען, נאך און פון פויקען, רוסעניען, ליטא, לאטווי־יא, עסטרייך, דייטשלאנד, רוסלאנד, איר־טאליען יוגא און טשעכא סלאוואק־קיע אונגארן, פראנקרייך און בעלגיען יערער אימיגראנט ווייסט דאס די קענעדיען פאסיפיק ניט סערוויס און צופריעדענהייט.

נאכפרעגען ביי אונזערע אויטאָראַ־זירטע לאקאלע אגענטען.

רושי. אי. פארקער

נעגעראל אגענט — פאסאשיר דע־פארטמענט.

1 קינג סטריט איסט, טאראנטאָ

ערעלייך 2105